

භාගිරිපාය - ස්ටූඩියෝ ටයිම්ස් ලිමිටඩ්

දේශගුණික විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ධාරිතාවය ශක්තිමත් කිරීම

පාරිසරික සංසිද්ධියක් ලෙස මුල් අවධියේදී මතු වූ දේශගුණ විපර්යාස, මේ වනවිට ලොවපුරා සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට අභියෝග එල්ල කරයි. මෙමගින් ආර්ථික වර්ධනයට, ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට, මහජන සෞඛ්‍යයට, සමාජයේ ස්ථායීභාවයට සහ ඇතැම් විටකදී රටක ජාතික ආරක්ෂාවටද දැඩි බලපෑම් එල්ල කල හැකිය. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව මෙවැනි උවදුරුවලට ගොදුරුවීමේ ඉඩකඩ ඉතා ඉහලය.

දේශගුණ විපර්යාස නිසා ශ්‍රී ලංකාවට සිදුවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව තවමත් අධ්‍යයන කෙරෙමින් පවතින නමුදු, පසුගිය දශක දෙකක පමණ කාලය තුළ අප විසින් වාර්තා කරගත් සංවර්ධනය, දුප්පත්කම අවම කිරීම ආපස්සට හැරවීමට දේශගුණික විපර්යාස හේතුවිය හැකි බවට මනසක් ගොඩනැගෙමින් පවතී.

අවිනිශ්චිත දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුගතව පීඩත් වීම හැරෙන්නට වෙනත් විකල්පයක් නොපෙනේ. එම නිසා ශ්‍රී ලංකාවද දේශගුණ විපර්යාස වල බලපෑම්වලට අනුව හැඩගැසීම අනිවාර්යයෙන්ම සිදුකල යුතුවේ. එමගින් අප රටෙහි ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය බාධාවකින් තොරව අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යාමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. එවිට දුප්පත්කම අවම කිරීම, ආහාර හා ජල සුරක්ෂිත බව සහ මහජන සෞඛ්‍ය නංවාලීම සඳහා සිදුකරන ආයෝජනයන් ආරක්ෂා කරගත හැකිවේ.

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම්

විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණ සහ අනාවැකි වලට අනුව දේශගුණික විපර්යාස ශ්‍රී ලංකාවට විවිධ අයුරින් බලපානු ඇත. උදාහරණ වශයෙන්:

- උෂ්ණත්වය ඉහලයාම සහ වර්ෂාපතන රටාවෙහි දැකිය හැකි වෙනස්කම්, ආහාර නිෂ්පාදනය සහ අස්වැන්න අඩුවීමට දක්වන බලපෑම.
- ජලයේ ගුණයට සහ ප්‍රමාණයටද මෙමගින් බලපෑම් එල්ල විය හැකිය. මෙම නිසා මිරිදිය සම්පත් වල ඇතිවිය හැකි උග්‍රභාවය.
- ආන්තික කාලගුණික තත්ත්වයන් නිසා ඇතිවන දරුණු නියඟයන් සහ ගංවතුර වඩාත් සුලභ විය හැකි අතර ජනපීචනයට සහ දේපල වලටද එමගින් සිදු විය හැකි හානි.
- මුහුදේ ජල මට්ටම ඉහලයාම නිසා ජනගහණය අධික වෙරළබඩ කලාපයට ඇතිවන දීර්ඝකාලීන බලපෑම් මගින් මානව ජනාවාස වලට, ආර්ථික යටිතල පහසුකම් වලට සහ වෙරළබඩ සහ සමුද්‍රික ජීවිතයට පද්ධති වලට එල්ල වන බලවත් තර්ජන දැක්විය හැක.

දේශගුණික විපර්යාසවල අහිතකර බලපෑම් පිළිබඳව රජයේ “හරිත ලංකා වැඩසටහන” ද අවධානය යොමුකර ඇති අතර, එමගින් ප්‍රමුඛත්වය ලබාදිය යුතු ක්ෂේත්‍ර සහ ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ද අවධානය යොමුකොට ඇත. දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම් තවදුරටත් අවබෝධ කරගැනීම සහ කළමනාකරණය කරගත යුතු අයුරු පිළිබඳව රාජ්‍ය ආයතන, දෙපාර්තමේන්තු සහ පර්යේෂණ ආයතන ගණනාවක්, අධ්‍යයන කටයුතුවල යෙදී සිටිති. එමගින් ලැබෙන අවබෝධය අනුව යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රමවේද සහ බිම් මට්ටමෙන් සිදුකල යුතු මැදිහත්වීම් පිළිබඳව තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව වූ ජාත්‍යන්තර කටයුතුවලට ඉතා ක්‍රියාශීලීව සහභාගි වන රටකි. එහිදී, පහත සඳහන් වන කරුණු දෙක කෙරෙහි වඩාත් අවධානය යොමු වේ.

- අවමකරණය: මිනිතලය උණුසුම් වීමට බලපාන හරිතාගාර වායු මුදාහැරීම අවම කිරීම සහ
- අනුවර්තනය (හැඩගැසීම): අනාගතයේදී සිදුවිය හැකි බලපෑම් සමඟ පිටත් වීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ වෙනස් වන දේශගුණය:

දේශගුණය යනු දීර්ඝකාලීන සංසිද්ධියකි. දේශගුණ විපර්යාස හඳුනාගැනීමට නිරීක්ෂණ රාශියක් මෙන්ම දීර්ඝකාලයක්ද අවශ්‍ය වේ. එසේ වුවද, ලොව වටා ක්‍රියාත්මක දහස් ගණනක් විද්‍යාඥයින්ට අනුව දේශගුණික විපර්යාසවල ප්‍රවණතාවයන් පුළුල් ව හඳුනාගෙන ඇත.

උදාහරණයක් ලෙස, දේශගුණික විපර්යාස සඳහා වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ විද්වත් මණ්ඩලය (UNIPCC) දැනට පවතින දේශගුණික අධ්‍යයන පදනම් කොට දකුණු ආසියාවට අදාල කල්පිත තත්ත්වයන් හඳුන්වා දී තිබේ. මෙම පුළුල් රාමුව තුළ ශ්‍රී ලංකාවට අදාල විශේෂිත තත්ත්වයන් පැහැදිලි කරගැනීම සඳහා අධ්‍යයන අත්‍යවශ්‍ය බව පැහැදිලි කරුණකි.

අපේක්ෂිත බලපෑම් වන්නේ (දැනටමත් ඇතැම් වෙනස්කම් නිරීක්ෂණය කෙරේ).

- වර්ෂාපතන රටාවේ ඇතිවන අවිනිශ්චිත වෙනස්කම්,
- ගංවතුර නියඟය සහ නායයාම් වැනි ආපදාවල ප්‍රවණතාවය සහ බලපෑම ඉහලයාම,
- උෂ්ණත්වය ඉහලයාම,
- මුහුදේ ජල මට්ටම ක්‍රමිකව ඉහලයාම,

වෙනස්වන කාලගුණ රටාවන් මගින් ඉති කරනු ලබන්නේ දිගුකාලීනව ඇතිවිය හැකි දේශගුණ විපර්යාසයන් වේ. කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පසුගිය වසර 150ක කාලගුණික දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම තුළින් හඳුනාගෙන ඇත්තේ පසුගිය වසර 70 ක පමණ කාලය තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1කින් පමණ ඉහල ගොස් ඇති බවය.

ජාත්‍යන්තර - සර්වමුහුර්තයේ ටයිම්ස් ලිමිටඩ්

ජාත්‍යන්තරව සැසඳීමේදී ශ්‍රී ලංකාව මුදාහරින හරිතාගාර වායු ප්‍රමාණය අවම මට්ටමක පවතී. එම නිසාම අපට එය අවම කිරීම සඳහා ලබාදිය හැකි දායකත්වයද ඉතා සීමිතය. අප විසින් කාලයන්, ශ්‍රමයන්, මුදලන් වැනි කල යුතු වන්නේ දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුව හැඩගැසීමේ කටයුතු සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහාය.

ජාතික මට්ටමෙන් මෙම ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය සඳහා බලයලත් ආයතනය වන්නේ පාරිසරික අමාත්‍යාංශයේ, දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයයි.

දේශගුණ විපර්යාස වලට මුහුණදීම සඳහා ධාරිතාවය නංවාලීම

ජායාරූපය - ඉන්දීය වන්තිආරම්පි

ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඉල්ලීමකට පත්වාර දැක්වීමක් ලෙස 2009 වර්ෂයේදී ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව **දේශගුණ විපර්යාස වලට මුහුණදීම සඳහා ධාරිතාවය නංවාලීමේ ව්‍යාපෘතිය** ආරම්භ කරන ලදී. දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය සමඟ ක්‍රියාත්මක වූ මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික අරමුණ වන්නේ, තිරසාර ආර්ථික සංවර්ධනය සහ පාරිසරික සංරක්ෂණය අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යන අතරතුර දේශගුණ විපර්යාස වලට මුහුණදීමේ හැකියාවද වර්ධනය කිරීම යි. දේශගුණ විපර්යාස අනුව හැඩගැසීමේදී අවශ්‍ය ඵලදායී පරිසර කළමනාකරණය සහ වඩා විධිමත් ලෙස සංවිධානය කරගත් පාරිශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයද ඒකරාශී කරගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ.

දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය සම්පාදනයට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය සම්පත් සපුරාලීම සඳහා වටා සැකසූ මෙම ව්‍යාපෘතිය ඒ සඳහා පාරිශවකරුවන් වන රාජ්‍ය, පෞද්ගලික, අධ්‍යාපන සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සමඟ සහභාගිත්ව උපදේශන ක්‍රියාවලියක් දියත් කරන ලද අතර ක්‍රමෝපා සම්පාදනය අදියර 3ක් යටතේ සිදු කරන ලදී.

- 1 ගොදුරුවීමට ඉඩකඩ ඇති ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩ පිළියෙල කිරීම:
  - ධීවර හා කෘෂිකාර්මික
  - ජලය
  - මහජන සෞඛ්‍ය
  - නාගරික සංවර්ධනය / මානව ජනාවාස සහ ආර්ථික යටිතල පහසුකම්
  - ජෛව විවිධත්වය සහ පාරිසරික පද්ධති තුලින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ
- 2 සහභාගිත්ව උපදේශනය ක්‍රියාවලිය:

මූලික ක්‍රියාකාරී පුද්ගලයන් සහ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් හරහා උපදේශණාත්මක සාකච්ඡා සිදුකිරීම තුලින්, ගොදුරුවීමට ඉඩකඩ ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩ ප්‍රතිශෝධනය කොට අනාගතයේ දී මැදිහත් වීම සිදුකල යුතු ක්‍ෂේත්‍ර හඳුනාගැනීම සහ අවශ්‍යතා ප්‍රමුඛතාගත කිරීම සිදු කරන ලදී.
- 3 ජාතික ක්‍රමෝපායයන් සම්පාදනය:

ඉහත සඳහන් ක්‍ෂේත්‍ර පැතිකඩ විශ්ලේෂණ කිරීම තුලින්, දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කල අතර නිශ්චිත කාල රාමුවක් තුල ක්‍රියාත්මක කල හැකි අනාගත ආයෝජන සැලසුම් ඉදිරිපත් කරන ලදී.

ජායාරූපය - ස්ට්‍රීම්ගේ රයිමස් ලීමර්ඩ්

ජායාරූපය - සංජීවී දූ සිල්වා

මෙම ක්‍රියාවලිය තුළදී අපසතුව වර්තමාන දැනුම පදනම් කරගනිමින් අවශ්‍යතා සහ ප්‍රමුඛතා හඳුනාගත් අතර පහත දැක්වෙන්නේ ජාතික ක්‍රමෝපායට අඩංගු වන මූලික උපාය මාර්ග 5කි. (උපාය මාර්ග පහ ප්‍රමුඛතා අනුපිළිවෙලකට සකසා නොමැත).

- ජාතික සංවර්ධනයට සහ සැලසුම්කරණයට දේශගුණික විපර්යාස අනුගත කිරීම.
- මානව ජනාවාස දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ගොඩ නැගීම.
- දේශගුණික විපර්යාස නිසා ආහාර සුරක්ෂිතභාවයට සිදුවිය හැකි බලපෑම අවම කිරීම.
- මූලික ආර්ථික ධාවක දේශගුණික විපර්යාසවලට මුහුණදිය හැකි ලෙස ශක්තිමත් කිරීම.
- ස්වාභාවික සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම.

මෙම උපාය මාර්ග දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑමට ලක්වන විවිධ අංශ පිළිබඳව සැලකිලිමත්වන අතර ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා එම අංශ අතර ඇතිවිය යුතු ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයන්ද හඳුනාගනියි.

මෙම පත්‍රිකාව ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අනුග්‍රහය සහ තාක්ෂණික සහය වෙනුවෙන් වූ ADB TA 7326 SRI: **දේශගුණ විපර්යාස වලට මුහුණදීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ධාරිතාවය නංවාලීමේ ව්‍යාපෘතිය** මඟින් සකස් කරන ලදී.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව පාරිසරික අමාත්‍යාංශය සමඟ ක්‍රියාත්මක කල මෙම ව්‍යාපෘතිය තිරසාර ආර්ථික සංවර්ධනය අඛණ්ඩව සිදුකරගෙන යන අතරතුරම දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීමේ ජාතික ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කරන ලදී. එය අනුමත වූ විට එලදායී පරිසර කළමනාකරණයක් සහ වඩා විධිමත් ලෙස සංවිධානය කරගත් පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයද ඒකරාශී කරගනිමින් දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය ලබා කරගත හැකිවේ.

වැඩි විස්තර සඳහා සම්බන්ධ විය යුත්තේ
දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය, පරිසර අමාත්‍යාංශය,
පලමු මහල, 980/4A වික්‍රමසිංහ පෙදෙස, ඇතුල් කෝට්ටේ, ශ්‍රී ලංකාව.
දුරකථන: +94 11 2883 481 සහ +94 11 2883 368
වෙබ් අඩවිය: <http://www.climatechange.lk/adaptation/>